

Czwartek, 5 maja 2022 r.

P9_TA(2022)0199

Sprawa Osmana Kavali w Turcji

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie Osmana Kavali w Turcji (2022/2656(RSP))
(2022/C 465/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Turcji, w szczególności rezolucję z 19 maja 2021 r. w sprawie sprawozdań Komisji za lata 2019–2020 dotyczących Turcji ⁽¹⁾ i z 21 stycznia 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Turcji, w szczególności sprawy Selahattina Demirtaşa i innych więźniów sumienia ⁽²⁾,
- uwzględniając oświadczenia stałego sprawozdawcy Parlamentu ds. Turcji i przewodniczącego Delegacji do Wspólnej Komisji Parlamentarnej UE-Turcja z 21 kwietnia 2022 r. w sprawie końcowego przesłuchania w procesie Gezi oraz z 18 grudnia 2020 r. w sprawie decyzji sądu dotyczącej Osmana Kavali, a także oświadczenie przewodniczącego Delegacji do Wspólnej Komisji Parlamentarnej UE-Turcja z 20 lutego 2020 r. w sprawie zatrzymania Osmana Kavali,
- uwzględniając komunikat Komisji z 19 października 2021 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE (COM(2021)0644) oraz towarzyszące mu sprawozdanie za 2021 r. dotyczące Turcji (SWD(2021)0290),
- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 24 czerwca 2021 r. oraz wszystkie wcześniejsze odnośne konkluzje Rady i Rady Europejskiej,
- uwzględniając konkluzje Rady z 14 grudnia 2021 r. w sprawie rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia,
- uwzględniając oświadczenie Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa z 26 kwietnia 2022 r. dotyczące wyroku skazującego wydanego w sprawie Osmana Kavali oraz wcześniejsze oświadczenia Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych dotyczących jego sprawy,
- uwzględniając wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) z 10 grudnia 2019 r. w sprawie O. Kavali przeciwko Turcji (28749/18), który uprawomocnił się 11 maja 2020 r.,
- uwzględniając stosowne rezolucje Komitetu Ministrów Rady Europy, w tym rezolucję tymczasową z 2 grudnia 2021 r. w sprawie wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie O. Kavali przeciwko Turcji oraz rezolucję tymczasową z 2 lutego 2022 r. w tej samej sprawie, co doprowadziło do wszczęcia przeciwko Turcji postępowania w sprawie naruszenia przepisów z uwagi na odmowę wykonania wyroku ETPCz z 2019 r. przez Turcję i zwolnienia Osmana Kavali,
- uwzględniając reakcję sekretarza generalnego Rady Europy z 18 lutego 2020 r. na wyrok w sprawie Osmana Kavali wydany w Turcji oraz reakcję Komisarza Praw Człowieka Rady Europy z 19 lutego 2020 r. na ponowne aresztowanie Osmana Kavali,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka z 4 listopada 1950 r., której Turcja jest stroną,
- uwzględniając art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka, który stanowi, że „wysokie umawiające się strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznych wyroków Trybunału [ETPCz] we wszystkich sprawach, w których są stronami”, a zatem uwzględniając zobowiązanie Turcji do wykonania wszystkich wyroków ETPCz,
- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, który Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło 19 grudnia 1966 r. i którego Turcja jest stroną, a w szczególności jego art. 9 dotyczący arbitralnych aresztowań i zatrzymań,
- uwzględniając orzeczenie 13. Sądu Karnego w Stambule z 25 kwietnia 2022 r. w procesie Gezi,

⁽¹⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 81.

⁽²⁾ Dz.U. C 456 z 10.11.2021, s. 247.

Czwartek, 5 maja 2022 r.

- uwzględniając orzeczenie 30. Sądu Karnego w Stambule z 18 lutego 2020 r. w procesie Gezi,
  - uwzględniając unijne wytyczne dotyczące obrońców praw człowieka,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 10 grudnia 1948 r.,
  - uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że 25 kwietnia 2022 r. 13. Sąd Karny w Stambule, któremu przewodniczył sędzia Mesut Özdemir, skazał Osmana Kavalę, filantropa i wybitnego obrońcę praw człowieka, na karę więzienia bez możliwości zwolnienia warunkowego i uznał go winnym próby obalenia rządu, lecz uniewinnił go z zarzutu szpiegostwa; mając na uwadze, że siedmiu innych oskarżonych (architektka Mücella Yapıcı, prawnik Can Atalay, pianista miejski Tayfun Kahraman, dyrektor Europejskiej Szkoły Politycznej Boğaziçi Ali Hakan Altınay, założyciel Uniwersytetu Bilgi w Stambule Yiğit Ali Ekmekçi, producentka filmowa Çiğdem Mater Utku oraz reżyserka filmów dokumentalnych Mine Özerden) zostało skazanych na 18 lat więzienia pod tymi samymi zarzutami; mając na uwadze, że sąd nakazał ich natychmiastowe aresztowanie na sali rozpraw; mając na uwadze, że zarzuty te są umotywowane politycznie i nigdy nie zostały uzasadnione, nawet w orzeczeniu z 25 kwietnia 2022 r.;
- B. mając na uwadze, że Osmana Kavalę aresztowano i uwięziono po raz pierwszy 1 listopada 2017 r. pod zarzutem udziału w protestach w parku Gezi w 2013 r. i próby zamachu stanu w 2016 r.; mając na uwadze, że proces Gezi rozpoczął się w czerwcu 2019 r.; mając na uwadze, że Osmana Kavalę oskarżono o finansowanie protestów w parku Gezi i ich organizację; mając na uwadze, że 18 lutego 2020 r. 30. Sąd Karny w Stambule uniewinnił O. Kavalę w procesie Gezi i nakazał jego natychmiastowe zwolnienie, powołując się na całkowity brak konkretnych i materialnych dowodów potwierdzających popełnienie domniemanych czynów; mając na uwadze, że sąd uniewinnił także Mücellę Yapıcı, Cana Atalaya, Tayfuna Kahramana, Alego Hakana Altınaya, Yiğita Aksakoğlu, Yiğita Alego Ekmekçiego, Çiğdem Mater Utku i Mine Özerden; mając na uwadze, że O. Kavalę był jedynym oskarżonym nadal przebywającym w areszcie w chwili uniewinnienia, a od 18 października 2017 r. przebywał bezprawnie w areszcie tymczasowym pod bezpodstawnymi zarzutami;
- C. mając na uwadze, że 22 stycznia 2021 r. trzecia izba karna Sądu Okręgowego w Stambule, pełniąca funkcję sądu apelacyjnego, uchyliła wyroki uniewinniające O. Kavalę i ośmiu innych oskarżonych;
- D. mając na uwadze, że powołując się na zarzuty wniesione przeciwko oskarżonym w tej sprawie, sąd uzasadnił uchylenie wyroku twierdzeniem, iż dowodów takich jak posty oskarżonych w mediach społecznościowych, oświadczenia prasowe i slogany, które skandowali, nie wzięto pod uwagę przy wydawaniu poprzedniego orzeczenia;
- E. mając na uwadze, że przez cały czas trwania procesu siedmiu oskarżonych, w tym dziennikarz Can Dündar i aktor Mehmet Ali Alabora, pozostawało za granicą; mając na uwadze, że sąd rozdzielił ich sprawy od spraw dziewięciu oskarżonych wciąż przebywających w kraju i wydał wobec nich nakazy aresztowania; mając na uwadze, że w orzeczeniu z 18 lutego 2020 r. sąd unieważnił nakazy aresztowania;
- F. mając na uwadze, że zaledwie kilka godzin po uniewinnieniu i zanim wykonano nakaz uwolnienia O. Kavalę aresztowano i przeniesiono do aresztu policyjnego na wniosek prokuratora generalnego Stambułu İrfana Fidana, na mocy art. 309 tureckiego kodeksu karnego, pod zarzutem usiłowania naruszenia porządku konstytucyjnego w kontekście toczącego się równoległego śledztwa w sprawie jego domniemanego udziału w próbie zamachu stanu z 15 lipca 2016 r.;
- G. mając na uwadze, że 19 lutego 2020 r. prezydent Turcji Recep Tayyip Erdoğan potępił wyrok 30. Sądu Karnego w Stambule, stwierdzając, że uniewinnienie O. Kavalę jest częścią planu, który uknuły osoby „chcące zapoczątkować powstanie w niektórych krajach i siać zamęt”, i określając te osoby jako „nieposłusznych wrogów państwa i narodu”; mając na uwadze, że oświadczenia prezydenta Erdoğan oraz innych urzędników wysokiego szczebla aktywnie podważają niezawisłość tureckiego sądownictwa;
- H. mając na uwadze, że prokuratura odwołała się również od wyroków uniewinniających, a prokurator Edip Şahiner zażądał cofnięcia wyroków uniewinniających w celu sztucznego przedłużenia postępowania;
- I. mając na uwadze, że w następstwie oświadczeń prezydenta Erdoğan odpowiedzialna za mianowanie sędziów i urzędników administracji Rada Sędziów i Prokuratorów wszczęła dochodzenie w sprawie trzech sędziów, którzy uniewinnił O. Kavalę i ośmiu współoskarżonych, powołując się na błędy w dotyczącym ich wyroku; mając na uwadze, iż wydaje się, że postępowanie dyscyplinarne przeciwko tym sędziom stanowiło bezpośrednią ingerencję w ich uprawnienia decyzyjne i mogło mieć poważny wpływ na niezawisłość wszystkich podmiotów wymiaru sprawiedliwości;

Czwartek, 5 maja 2022 r.

- J. mając na uwadze, że zgodnie z turecką ustawą nr 7188 o zmianie kodeksu postępowania karnego i niektórych ustaw osobę podejrzaną o terroryzm lub przestępstwa przeciwko państwu można przetrzymywać w areszcie tymczasowym nie dłużej niż dwa lata przed wniesieniem sprawy do sądu; mając na uwadze, że 25 lutego 2018 r. wszczęto śledztwo przeciwko O. Kavali na mocy art. 309 tureckiego kodeksu karnego; mając na uwadze, że niewolnienie O. Kavali przez władze tureckie 25 lutego 2020 r. stanowiło więc naruszenie tureckiego kodeksu karnego;
- K. mając na uwadze, że nieprzeprowadzenie przez prokuraturę generalną w Stambule nowego przesłuchania po ponownym aresztowaniu O. Kavali świadczy o tym, iż nie znaleziono żadnych nowych dowodów na poparcie zarzutów wniesionych na podstawie art. 309 tureckiego kodeksu karnego od czasu wydania z urzędu 11 października 2019 r. nakazu zwolnienia; mając na uwadze, że brak nowych dowodów świadczył o braku wiarygodnych podstaw do ponownego aresztowania O. Kavali pod tymi samymi zarzutami;
- L. mając na uwadze, że – jak stwierdziła Komisarz Praw Człowieka Rady Europy Dunja Mijatović – ponowne aresztowanie jest przykładem niewłaściwego traktowania; mając na uwadze, że represyjna decyzja o ponownym aresztowaniu O. Kavali stanowi jawne pogwałcenie prawa krajowego i międzynarodowego; mając na uwadze, że cały proces przeciwko O. Kavali był serią następujących po sobie manewrów i nieprawidłowości sądowych podsycanych ingerencją polityczną, a jego głównym celem było przedłużenie uwięzienia O. Kavali;
- M. mając na uwadze, że wśród innych nieracjonalnych decyzji, w okresie od sierpnia 2021 r. do lutego 2022 r., należy wymienić fakt, iż proces Gezi połączono z tzw. procesem Çarşı, w którym również unieważniono wyroki niewinniające oskarżonych; mając na uwadze, że sędzia Mahmut Başbuğ, który przewodniczył 30. Sądowi Karnemu w Stambule i zwrócił się o połączenie spraw, był tym samym sędzią, który zatwierdził połączenie spraw w 13. Sądzie Karnym po tym, jak tymczasowo powołano go do tego sądu; mając na uwadze, że później, w lutym 2022 r., 13. Sąd Karny podjął bez wyraźnego powodu decyzję o ponownym rozdzieleniu spraw; mając na uwadze, że Murat Bircan, jeden z sędziów składu sędziowskiego 13. Sądu Karnego w procesie z 25 kwietnia 2022 r., zgłosił w 2018 r. chęć kandydowania do Wielkiego Zgromadzenia Narodowego z ramienia partii rządzącej;
- N. mając na uwadze, że 10 grudnia 2019 r. ETPCz orzekł, iż zatrzymanie O. Kavali stanowiło naruszenie art. 5 ust. 1 EKPCz ze względu na brak uzasadnionego podejrzenia, art. 5 ust. 4 konwencji ze względu na brak szybkiej kontroli sądowej przez Trybunał Konstytucyjny oraz art. 18 konwencji w związku z jej art. 5 ust. 1 ze względu na politycznie umotywowany charakter jego zatrzymania, którego celem było wywarcie odstrasżającego wpływu na obrońców praw człowieka;
- O. mając na uwadze, że wyrok ETPCz dotyczy zarówno zarzutów postawionych O. Kavali na mocy art. 312 tureckiego kodeksu karnego za jego domniemany udział w protestach w parku Gezi, jak i zarzutów postawionych mu na mocy art. 309 tego kodeksu za jego domniemany udział w nieudanym zamachu stanu z 15 lipca 2016 r.;
- P. mając na uwadze, że w swoim wyroku ETPCz zażądał od władz tureckich, aby zagwarantowały natychmiastowe uwolnienie O. Kavali; mając na uwadze, że pomimo wiążącego wyroku ETPCz z 2019 r. oraz dwóch rezolucji tymczasowych Komitetu Ministrów Rady Europy z 2 grudnia 2021 r. i 2 lutego 2022 r., w których wszczęto przeciwko Turcji postępowanie w sprawie naruszenia przepisów w związku z odmową wykonania prawomocnego wyroku ETPCz i natychmiastowego uwolnienia O. Kavali, nie poczyniono żadnych postępów w kierunku jego uwolnienia, co zwiększyło obawy UE dotyczące przestrzegania przez tureckie sądownictwo standardów międzynarodowych i unijnych;
- Q. mając na uwadze, że turecka partia rządząca wielokrotnie naruszała zasady państwa prawa, standardy demokracji i praw człowieka, częstokroć rozprawiając się z przeciwnikami politycznymi i obrońcami praw człowieka, którym często stawia się szeroko pojęte zarzuty terroryzmu;
- R. mając na uwadze, że po tym, jak kilka państw członkowskich UE wydało oświadczenia potępiające dalsze przetrzymywanie O. Kavali, Turcja zagroziła, że dziesięciu ambasadorów tych państw w Turcji zostanie uznanych za *persona non grata*;
- S. mając na uwadze, że od Turcji, jako kraju kandydującego do UE, wymaga się przestrzegania najwyższych standardów demokracji, w tym poszanowania praw człowieka, praworządności, podstawowych wolności i powszechnego prawa do rzetelnego procesu sądowego, a także ścisłego przestrzegania zasady domniemania niewinności i prawa do rzetelnego procesu sądowego;

Czwartek, 5 maja 2022 r.

T. mając na uwadze, że Turcja jest członkiem Rady Europy od 9 sierpnia 1949 r., w związku z czym jest związana postanowieniami EKPC i orzeczeniami ETPCz;

1. z całą stanowczością potępia niedawne orzeczenie 13 Sądu Karnego w Stambule, na mocy którego Osmanowi Kavali wymierzono karę dożywotniego więzienia o zaostrzonym rygorze po ponad czterech i pół roku niesprawiedliwego, bezprawnego i bezzasadnego pozbawienia wolności, a także niespełna trzy miesiące po tym, jak Komitet Ministrów Rady Europy wszczął przeciwko Turcji postępowanie w sprawie naruszenia przepisów w związku z odmową wykonania prawomocnego wyroku ETPCz; uważa, że został on skazany na podstawie nieuzasadnionych zarzutów, czego ukrytym celem było uciszenie go jako obrońcy praw człowieka i powstrzymanie krytycznych głosów w Turcji; podobnie potępia skazanie współoskarżonych: Mücelli Yapıcı, Cana Atalaya, Tayfuna Kahramana, Aliego Hakana Altınaya, Yiğita Aliego Ekmekçiego, Çiğdem Mater Utku i Mine Özerden;

2. wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia Osmana Kavali zgodnie z wyrokiem ETPCz z 2019 r., do natychmiastowego wycofania wszystkich stawianych mu zarzutów oraz do pełnego zagwarantowania jego praw i wolności, a także do natychmiastowego uwolnienia pozostałych siedmiorga oskarżonych w tej sprawie; potępia fakt, że Osman Kavala jest stale pozbawiony wolności od października 2017 r., i wzywa Turcję do działania zgodnie z jej międzynarodowymi i krajowymi zobowiązaniami;

3. wyraża pełną solidarność z Osmanem Kavalą, pozostałymi oskarżonymi w procesie Gezi oraz ich rodzinami;

4. jest głęboko zaniepokojony ciągłym pogarszaniem się sytuacji w zakresie podstawowych praw i wolności oraz praworządności w Turcji, zwłaszcza po nieudanym zamachu stanu; wzywa władze tureckie do zaprzestania sądowych prześladowań obrońców praw człowieka, pracowników akademickich, dziennikarzy, przywódców duchowych i prawników;

5. wzywa Turcję, jako członka Rady Europy, do pełnego wdrożenia wszystkich wyroków ETPCz zgodnie z art. 46 EKPC, co jest bezwzględnym obowiązkiem wynikającym z członkostwa Turcji w Radzie Europy i zapisanym w tureckiej konstytucji; podkreśla, że odmowa wdrożenia przez Turcję orzeczenia ETPCz w sprawie Osmana Kavali jeszcze bardziej potęguje obawy UE dotyczące przestrzegania przez tureckie sądownictwo standardów międzynarodowych i europejskich;

6. potępia ciągle wysiłki i próby, aby przedłużyć uwięzienie O. Kavali, pomimo braku jakichkolwiek wiarygodnych lub namacalnych dowodów, poprzez serię skomplikowanych, unikalnych taktyk sądowych, w tym łączenie i rozdzielanie akt sprawy oraz ciągle nieprawidłowości, przy całkowitym lekceważeniu standardów uczciwego procesu i w służbie celów politycznych, a także wyraża ubolewanie z powodu tych działań;

7. jest zbulwersowany faktem, że 13 Sąd Karny w Stambule skazał Osmana Kavalę na karę dożywotniego więzienia za rzekomą próbę obalenia rządu siłą i przemocą, jawnie lekceważąc fakt, że ETPCz w swoich orzeczeniach wyraźnie odrzucił to oskarżenie;

8. przyjmuje z zadowoleniem wielokrotne decyzje Komitetu Ministrów Rady Europy, w których żąda się uwolnienia O. Kavali i które zakończyły się historycznym wszczęciem postępowań w sprawie naruszenia przepisów wobec Turcji, w drodze rezolucji tymczasowych w grudniu 2021 r. i lutym 2022 r., w związku z odmową wykonania przez te kraj prawomocnego wyroku ETPCz; zauważa, że postępowanie w sprawie naruszenia przepisów wypukła powagę naruszeń przez Turcję zobowiązań jako członka Rady Europy i kraju kandydującego do UE; wzywa Komitet Ministrów Rady Europy do podjęcia niezbędnych kroków w celu zapewnienia, że rząd Turcji bezzwłocznie wykona wyrok ETPCz;

9. potępia poniżające i nieludzkie traktowanie O. Kavali przez władze tureckie, które narusza jego prawa wynikające z EKPC, Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz tureckiego prawa krajowego, a także jego godność ludzką w związku z art. 17 konstytucji Republiki Turcji; wzywa Turcję do powstrzymania się od dalszych środków zastraszania wobec niego oraz do zagwarantowania mu praw człowieka zapisanych w tureckiej konstytucji oraz w prawie unijnym i międzynarodowym;

10. potępia decyzję tureckiej Rady Sędziów i Prokuratorów o wszczęciu dochodzenia w sprawie trzech sędziów, którzy kategorycznie i jednoznacznie niewinnili O. Kavalę; z kolei odnotowuje z oburzeniem, że były zastępca prokuratora w Stambule Hasan Yılmaz, odpowiedzialny za drugi akt oskarżenia przeciwko O. Kavali, został następnie mianowany wiceministrem sprawiedliwości i członkiem Rady Sędziów i Prokuratorów z urzędu;

Czwartek, 5 maja 2022 r.

11. wyraża głębokie zaniepokojenie incydentami sugerującymi wyraźną ingerencję rządu w sprawy sądowe związane ze ściganiem O. Kavali; jest głęboko zaniepokojony lekceważeniem orzeczeń ETPCz przez tureckie sądownictwo i władze oraz coraz częstszym niestosowaniem się części sądownictwa do wyroków tureckiego Trybunału Konstytucyjnego; nalega, by władze tureckie podjęły wszelkie możliwe działania w celu rozwiązania problemu fatalnego stanu sądownictwa i przywrócenia jego niezależności zgodnie z art. 6 EKPC, zapewniając bezstronność wszystkich tureckich organów sądowniczych i chroniąc je przed ingerencją polityczną;
  12. apeluje do wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz do Komisji i państw członkowskich, aby w rozmowach z przedstawicielami Turcji wciąż zwracali uwagę na sprawę O. Kavali i sprawy wszystkich innych arbitralnie zatrzymanych obrońców praw człowieka, prawników, dziennikarzy, polityków, naukowców i innych osób, a także aby zapewnili im wsparcie dyplomatyczne i polityczne, w tym obserwację procesu i monitorowanie sprawy; apeluje, by delegacja Parlamentu Europejskiego uczestniczyła w procesie O. Kavali i jego współoskarżonych, jeśli będzie on kontynuowany; zwraca uwagę na możliwość złożenia odwołania od ostatniego wyroku sądu w tureckim Sądzie Kasacyjnym i Trybunale Konstytucyjnym;
  13. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zwiększyły stosowanie dotacji nadzwyczajnych na rzecz obrońców praw człowieka oraz zapewniły pełne wdrożenie wytycznych UE dotyczących obrońców praw człowieka;
  14. podkreśla, że w razie potrzeby O. Kavala i inni obywatele Turcji znajdujący się w podobnej sytuacji mogą otrzymać azyl polityczny w UE;
  15. zauważa, że podejmując decyzję o otwartym sprzeciwie wobec wiążących orzeczeń ETPCz w sprawie Osmana Kavali i innych, obecny rząd turecki świadomie zniweczył wszelkie nadzieje na ponowne otwarcie w obecnych okolicznościach procesu akcesyjnego do UE lub otwarcie nowych rozdziałów i zamknięcie otwartych; przypomina Radzie Europejskiej, że każda poprawa oficjalnych stosunków UE-Turcja oraz postępy w realizacji pozytywnego programu zaproponowanego w konkluzjach Rady Europejskiej z czerwca 2021 r., marca 2021 r. i grudnia 2020 r. powinny zależeć od rzeczywistej poprawy sytuacji w zakresie praw obywatelskich i praw człowieka oraz praworządności w Turcji;
  16. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Turcji, a także zwraca się o przetłumaczenie niniejszej rezolucji na język turecki.
-